



Träning av r-ljud

Titta först på filmen ”Jag kan inte säga äj” som finns på Youtube, en informationsfilm om r-ljudet. Filmen är gjord av en logoped och riktar sig till vuxna som vill träna med sina barn. I filmen får man information om olika r-ljud och hur träning kan gå till.

Efter att du sett filmen är det dags att testa de olika r-ljuden tillsammans med barnet. När man prövar de olika r-ljuden märker man vilket r-ljud som passar barnet bäst och man bestämmer sig för om man vill träna det rullande, surrande eller bakre r-ljudet. Använd gärna delar av det material som finns i detta r-paket.

Förutsättningar för att träningen ska bli lyckad är att den görs på ett roligt sätt och att barnet själv vill träna och lära sig r-ljudet. Tänk på att r-ljudet man tränar på ofta går bra just i träning, men att det tar lång tid att lära sig att använda r-ljudet i det vardagliga talet. Ha tålamod. Träna gärna en liten stund varje dag.

Om barnet inte hittar r-ljudet trots att ni försökt hemma och om barnet själv upplever detta som ett problem kan man söka stöd på logopedmottagningen. Då tar du som vårdnadshavare kontakt med logopedmottagningen via egenremiss.

R byts ut mot J eller L

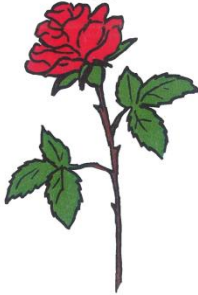
Det vanligaste är att barnet byter ut r-ljudet mot j eller l. För att försäkra sig om att barnet hör skillnad på om ordet är ros eller jos, eller kanske rök eller lök, använder ni rimorden nedan. Om barnet säger jöd istället för rök använder ni r-j orden. Om barnet säger löd istället för rök använder ni r-l orden.

Den vuxna säger ett ord, t ex jos. Barnet ska då peka på den bild som de tror är jos. Se till att ni går igenom alla ord. Skriv sedan bokstäverna J och R, alternativt L och R på två lappar. Prata om hur bokstäverna låter. Den vuxna säger sedan vad som är på bilden, t ex jos. Barnet ska då peka på den bokstav som ordet börjar på, "Låter det jjjj i jos eller låter det rrr i jos"? Ni kan sedan öva på att para ihop de ord som rimmar, prata om att ord som rimmar låter nästan likadant. Ros-Jos, låter det lika? Ros-Gädda, låter det lika? Hjälpa barnet till en början.

När barnet klarar att höra om orden börjar på R eller J, alternativt R eller L, är det dags att gå vidare med att barnet får träna på att själv göra r-ljudet.

R och J – rimord

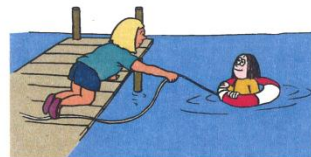
ros



jos



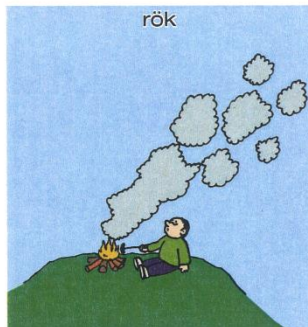
rädda



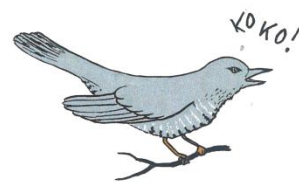
gädda



rök



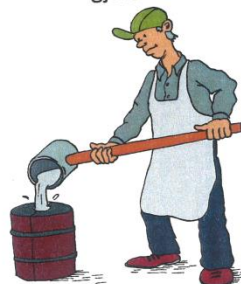
gök



ruta

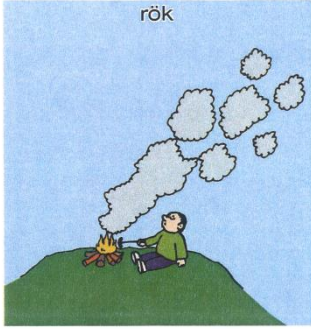


gjuta

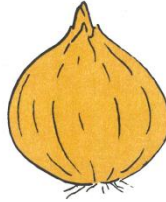


R och L - rimord

rök



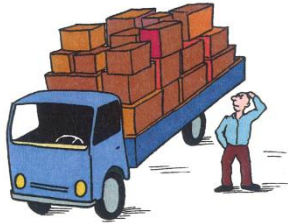
lök



rast



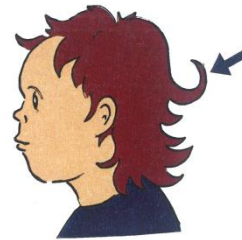
last



rock



lock



rim



lim



Rullande r-ljud

För att hitta ett rullande r-ljud följer ni instruktionerna i Youtube-filmen.
Använd övningarna nedan:

Ted-e, ted-e, ted-e (tre)

Ted-o, ted-o, ted-o (tro)

Ted-i, ted-i, ted-i (tri)

Ted-a, ted-a, ted-a (tra)

Ted-oll, ted-oll, ted-oll (troll)

Andra ord med tr- som ni kan testa att säga flera gånger i följd är:

Ted-äd (trääd), ted-umma (trumma), ted-aktor (traktor), ted-öja (tröja)

Ded-e, ded-e, ded-e (dre)

Ded-a, ded-a, ded-a (dra)

Ded-o, ded-o, ded-o (dro)

Ded-ipp, ded-ipp, ded-ipp (dripp)

Ded-opp, ded-opp, ded-opp (dropp)

Andra ord med dr- som ni kan testa att säga flera gånger i följd är:

Ded-ake (drake), ded-icka (dricka), ded-uva (druva), ded-ömman (drömman)

Testa även andra ord, t ex:

Bed-a (bra), Bede-v (brev), Ped-ata (prata), Ped-ins (prins), Fed-ö (frö), Ved-å (vrå)

Nedan finns två spel med tr- och dr-ord. Ett spel är 3 i rad och de andra bilderna kan skrivas ut i dubbla kopior så kan ni spela Memory eller Finns i sjön t ex. Klistra gärna ett färgat papper på baksidan innan ni klipper ut bilderna. Man säger alltid vad som är på den bilden man vänder upp om man spelar Memory. Man kan också spela ett vanligt tärningsspel och turas om att ta en bild innan eller efter ni slagit med tärningen.

3 i rad: Använd t ex legobitar där ni är olika färger, små figurer eller klipp ut pappersbitar i olika färg. Turas om att lägga ut figurer på bilderna. Den bild man lägger på säger man 3 gånger, t ex ted-e, ted-e, ted-e. När ni lagt ut 3 figurer var, får ni börja flytta på dem. Lagd figur ligger, har man lagt ner den får man inte ångra sig. Först till 3 poäng vinner.

Ted-e



Ted-oll



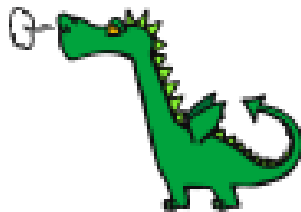
Ted-umma



Ded-oppe



Ded-ake



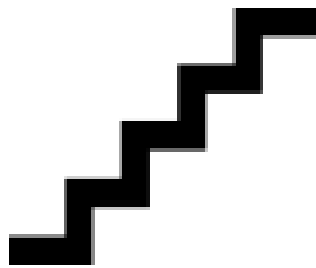
Ded-icka



Ted-äd

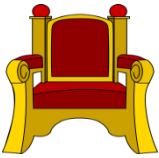





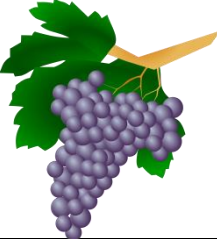



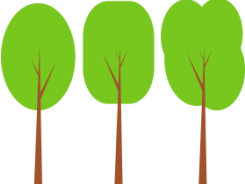


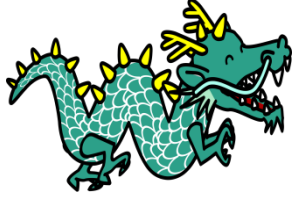

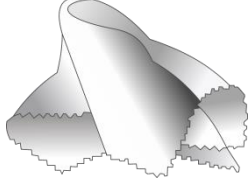


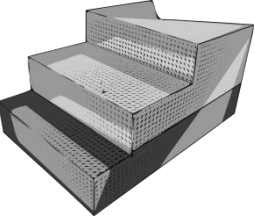
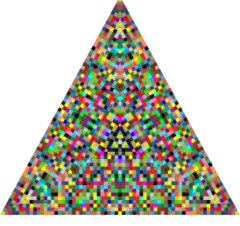


Ted-appa



Ted-öja



<p>Tron</p> 	<p>Tretton</p> 	<p>Trollkarl</p> 	<p>Truck</p> 
<p>Dräkt</p> 	<p>Dricka</p> 	<p>Druvor</p> 	<p>Droppe</p> 
<p>Tröja</p> 	<p>Tranor</p> 	<p>Träd</p> 	<p>Drama</p> 
<p>Trasig</p> 	<p>Drake</p> 	<p>Drömfångare</p> 	<p>Trasa</p> 
<p>Trumpet</p> 	<p>Trea</p> 	<p>Trappa</p> 	<p>Triangel</p> 

I dessa ord kan man använda samma princip – ted-appa, ted-umpet osv.

Surrande r-ljud efter Kjell Staffan

Träningen av ett surrande r-ljud börjar med att man pratar om var tungan ska vara och hur den ska vara formad. Tungan placeras lite bakom tandvallen bakom övre framtänderna som när man gör l- eller d-ljudet. Tungan rör inte vid tänderna och formas genom att man lyfter främre delen av tungan litegrann som en ”skål”, lite som när man gör tje-ljudet som i kök t ex. Det ska vara ett litet mellanrum mellan tungan och gommen.

Testa övningarna nedan:

För att tungan ska lära sig att hitta den plats där r-ljudet finns testas ni att säga:

Dan – Dan – Daa
Don – Don – Doo
Dun – Dun – Duu
Dån – Dån – Dåå
Den – Den – Dee
Din – Din – Dii
Dyn - Dyn – Dyy
Dån– Dån – Dää
Dön – Dön – Döö

Nästa steg är att hitta ett surrande r-ljud i följande övningar:

Drn – Drn – Draa
Drn – Drn – Droo
Drn – Drn – Druu
Drn – Drn – Dråå
Drn – Drn – Dree
Drn – Drn – Drii
Drn – Drn – Dryy
Drn – Drn – Drää
Drn – Drn – Dröö

Testa att säga ord som börjar på dr-:

Dra, Drömma, Druva, Drake, Drottning, Droppe, Driva

Testa att använda det surrande r-ljudet i början av ord:

Röd, Rosa, Rimma, Rolig, Rast, Rita. Kom gärna på andra ord tillsammans med barnet.

Fortsätt med ord som börjar på tr- kr- gr- fr- br- pr-, använd det surrande r-ljudet:

Trana, Trasa, Trappa, Traktor, Tron, Tre, Träd, Tröja
Kran, Kram, Krabba, Krona, Kringla, Grön, Gröt, Gräs, Groda, Gris, Gruva
Fredag, Frukost, Frida, Frisbee, Fräknar, Frukt
Brev, Bro, Brun, Bröd, Brasa, Brandbil, Prata, Present, Prins, Prinsessa

Ni kan också använda spelen som finns med i r-träningsspaketet. Nedan finns ett träningsschema som ni kan använda för att träna ord som börjar på r. Vid första träningstillfället går ni igenom orden så att barnet vet vad bilden föreställer och vilket ord som ska uttalas. Slå sedan en tärning och upprepa ordet så många gånger tärningen visar. I rutorna kan man sedan markera hur många gånger barnet har sagt ordet. När man har fyllt i en lodrät rad är man färdig med dagens träning. Längst upp på pappret skriver ni datumen då ni tränar, helst bör ni träna en liten stund varje dag för bästa effekt.

Bakre r-ljud

Använd de spel som finns i paketet. Börja med ord som börjar på r-ljudet. Testa även att säga ord som börjar på kr- och gr-, när man gör k- och g-ljuden lyfter man tungryggen vilket hjälper tungan att hamna på rätt plats när man ska göra det bakre r-ljudet.

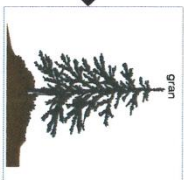
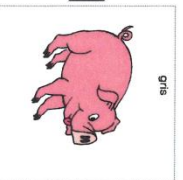
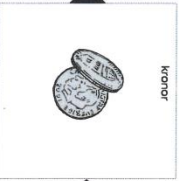
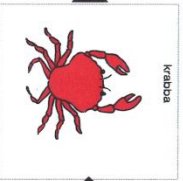
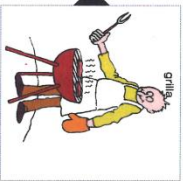
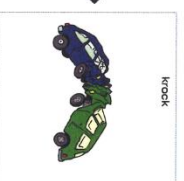
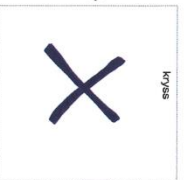
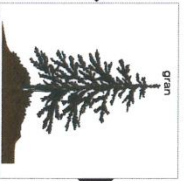
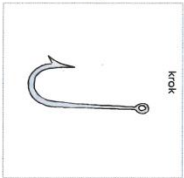
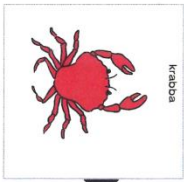
Säg t ex:

Krona, Krage, Kram, Kristall, Kristina, Kristian

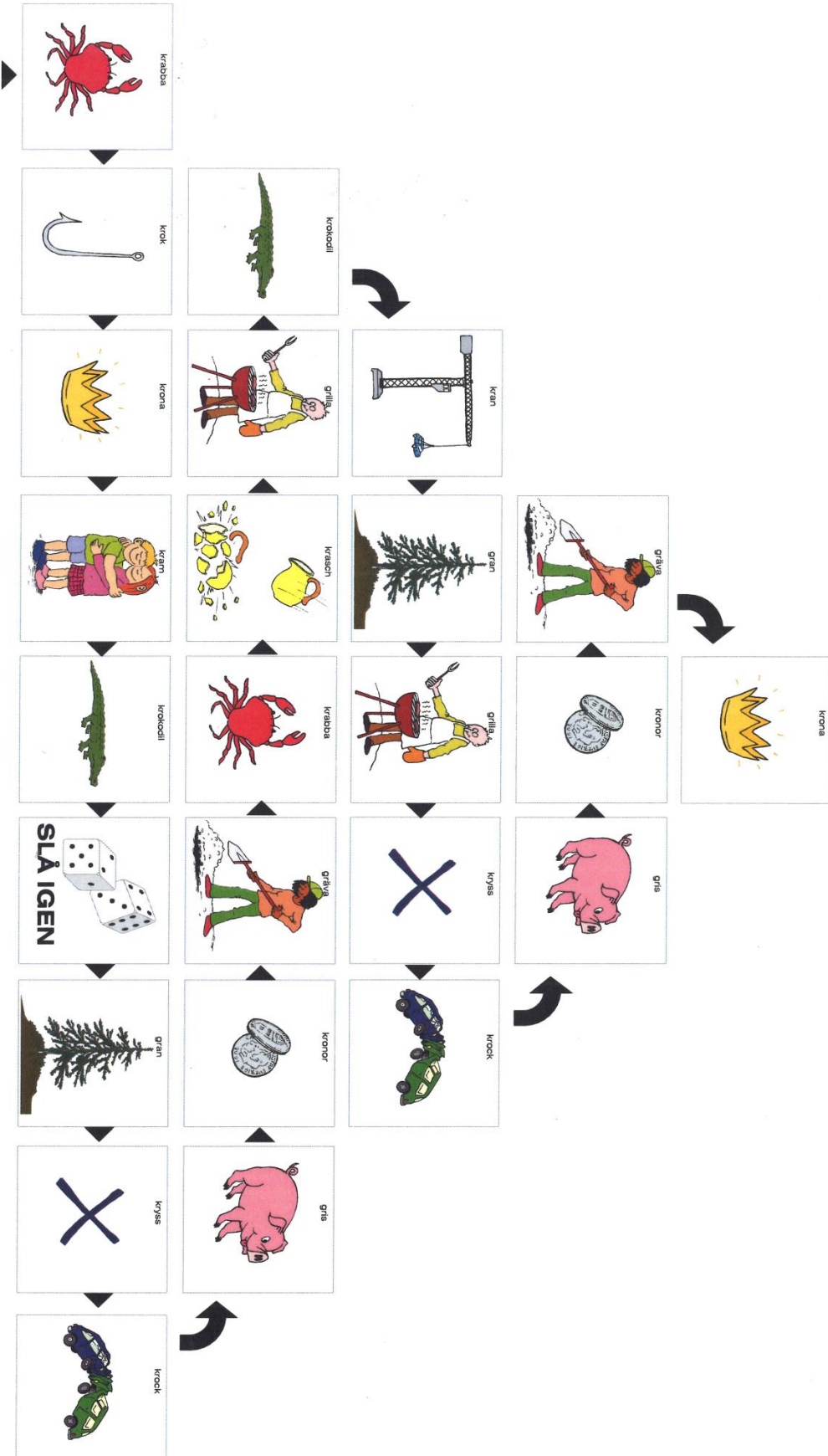
Grön, Grå, Groda, Gröt, Gruva, Grus

Nedan finns ett spel med kr- och gr-ord.

START



MÅL



R i början, mitten och slutet av ord









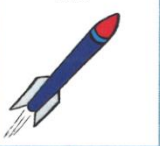











Nedan finns 3 olika spel, ett med ord som börjar på r, ett med ord som har r-ljudet i mitten och ett med ord som slutar på r. Det är tärningsspel, så man slår med en tärning och säger det ord som står på den bild som man hamnar på.

En annan variant att använda bilderna är att man klistrar ett papper på baksidan och klipper ut dem. Man kan blanda alla bilder och använda för att spela Memory, Finns i sjön eller Kims lek (vilket ord är borta?).

En bra övning för att öka barnets medvetenhet kring r-ljudet är att klippa ut alla bilder och samla orden som börjar på r i en rad, orden som slutar på r i en rad och orden med r i mitten i en rad. Turas om att ta bilder och säg vad som är på bilderna, den som lyssnar svarar på frågan om r finns i början, mitten eller slutet. Man kan också bestämma att en person samlar på orden som börjar på r och en samlar på de som slutar på r. Den som har flest när alla bilder är slut vinner, eller den som först samlat 10 bilder vinner osv.










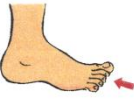


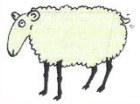






Ord som börjar på R

START

raket 	regn 	rida 	rik 	rita 	räka 
regn 	<p>MÅL</p>				ros 
raket 					rarnia 
räka 					rapa 
rarnia 					ros 
rida 					rosett 
rita 					raket 
raka 					ros 







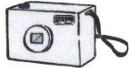
















Ord som slutar på R

START

kär 	tjur 	får 	sår 	hår 	sur 
vampyr 	<p>MÅL</p>				vampyr 
dörr 					tår 
tjur 					dator 
får 					gosedjur 
sår 					skor 
sur 					kläder 
hår 					dator 

Ord med R i mitten

START

skära 	hare 	päron 	kamera 	skära 	spara 				
kamera 	<p>MÅL</p>				päron 				
spara 					skära 				
kamera 					hare 				
skära 					päron 				
hare 					kamera 				
skära 					spara 				
spara 					kamera 	päron 	hare 	skära 	hare 